

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 มีข้อสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 จำแนกตามอายุราชการ ระดับการศึกษา และช่วงชั้นที่เปิดสอน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย
2. ครูในโรงเรียนที่มีอายุราชการ ระดับการศึกษา และช่วงชั้นที่เปิดสอนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 จำนวน 7,526 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 380 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาน และใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดโควตา และสุ่มแบบบังเอิญ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 โดยวัดระดับความรู้ของครูตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการคือ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามถูกต้อง 80 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ถือว่ามีความรู้ดีมาก ดังนั้นจึงนำข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ แล้วคูณด้วยเปอร์เซ็นต์เพื่อจัดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

22-28 คะแนน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมากที่สุด

20-21 คะแนน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมาก

17-19 คะแนน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับปานกลาง

14-16 คะแนน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับน้อย

0-13 คะแนน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 ตามตัวแปรทั้ง 3 ตัว คือ อายุราชการ ระดับการศึกษา และช่วงชั้นที่เปิดสอน โดยด้านอายุราชการ ใช้สถิติวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ส่วนระดับการศึกษา และช่วงชั้นที่เปิดสอน ใช้สถิติวิเคราะห์ t -test

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 65.30 มีอายุ ราชการ 11-20 ปีและ21 ปีขึ้นไปเท่ากัน จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่ เปิดสอนช่วงชั้น 1-3 และ3-4 เท่ากัน จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และไม่เคย อบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70

2. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2

ผลการวิจัย พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย

3. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 จำแนกตามอายุราชการ ระดับ การศึกษา และช่วงชั้นที่เปิดสอน ผลการวิจัย พบว่า

3.1 ครูที่มีอายุราชการต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป และครู ที่มีอายุราชการ 11-20 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากกว่าครูที่มีอายุ ราชการ 1-10 ปี

3.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท

มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มากกว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

3.3 ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2

ผลการวิจัย พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

4.1 ปัญหาภายในองค์กร พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม มีปัญหาคือ บุคลากรในสถานศึกษาขาดการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษายังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร บุคลากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอนยังไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งขาดงบประมาณในการสนับสนุน และระบบการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบยังไม่ชัดเจนในเรื่องของขั้นตอนและวิธีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ทำให้การพัฒนาหลักสูตรค่อนข้างล่าช้า ไม่เป็นเอกภาพ

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างจริงจัง ควรกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น และวางแผนบริหารจัดการให้ตีมีประสิทธิภาพ และอบรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้รู้วิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มากกว่านี้

4.2 ปัญหาจากภายนอกองค์กร พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม มีปัญหาคือ ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เห็นความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มี ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และไม่มีงบประมาณสนับสนุนวิทยากร หรือบุคคลภายนอก

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมและทำความเข้าใจกับชุมชนให้เข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรประชุม ปรึกษาหารือ ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น และควรมีงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากรที่มาให้ความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปรายเพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2

จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติต่างยังไม่เข้าใจชัดเจนในแนวทางหลักสูตรท้องถิ่น ส่งผลให้หน่วยงานเหล่านั้นขาดความสนใจที่จะดำเนินการเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างจริงจัง รวมทั้งครูยังไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องการกำหนดหลักสูตร หรือเขียนแผนการสอนในรูปของงานวิชาการ เพราะที่ผ่านมามีครูจะสอนไปตามหลักสูตรตลอดจนรายวิชาที่ทางส่วนกลางกำหนดสำเร็จรูปมาแล้ว ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยจัดให้มีการประชุม ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเนื้อหาวิชาในหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน การใช้หลักการสอน การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และการใช้อุปกรณ์การสอน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิติมา ปรีดีดีลิก (2532 : 118) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีการต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ให้กับบุคคลในองค์กร ตลอดจนพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นที่ดีในทางที่ดีมีความรับผิดชอบต่องาน อันจะทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ สัจจ อุทรานันท์ (2532 ก : 252 – 277) ที่กล่าวไว้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนของงานเตรียมบุคลากร ครูเป็นสิ่งสำคัญมาก ก่อนที่จะนำหลักสูตรใดไปใช้ ควรจะได้มีการให้ความรู้ หรือชี้แจงผู้ที่จะใช้หลักสูตรให้มีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลตามหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา

การเผยแพร่ทางเอกสาร และสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 จำแนกตามอายุราชการ ระดับการศึกษา และช่วงชั้นที่เปิดสอน จากผลการวิจัย พบว่า

2.1 ครูที่มีอายุราชการต่างกัน พบว่า มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยครูที่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากกว่าครูที่มีอายุราชการ 1-10 ปี และ 11-20 ปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ครูที่มีอายุราชการมาก มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการปรับปรุงเนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียนและท้องถิ่นได้ดีกว่าครูที่มีอายุราชการน้อย รวมทั้งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย แผนการปฏิบัติงาน มาตรฐานการทำงาน ระบบวิธีการทำงาน ความเจริญของเทคโนโลยีที่เจริญอย่างรวดเร็ว อาจทำให้ครูปรับตัวไม่ทัน จึงจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานปรับตัวให้ทันกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธีระวุฒิ เจริญราษฎร์ และคณะ (2536 : 175) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีเทคนิคใหม่ ๆ ในการจัดการจึงต้องมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ปรับใช้เทคโนโลยีทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวคิดของ สจัด อุทรานันท์ (2532 ก : 252-277) ได้กล่าวถึงบทบาทของบุคลากรในการใช้หลักสูตรไว้ว่า ครูผู้สอน ในฐานะผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง ควรมีบทบาทดังนี้ คือ ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างชัดเจน ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ทำการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมในการใช้หลักสูตร

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มากกว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ครูที่จบปริญญาโท มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ ความสามารถในการสอน การจัดชั้นเรียน การวัดผลการเรียนการสอน ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร

โรงเรียน ควรส่งเสริมให้ครูทุกคนได้พัฒนาตนเอง ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี ได้แก่ โครงการนิเทศตนเอง การประชุมสัมมนาทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การให้ความรู้โดยใช้เอกสารและสิ่งพิมพ์ การให้ความรู้โดยผ่านสื่อมวลชน การศึกษาวิจัยและการศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพครูของ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 27) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาศักยภาพครูถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ ให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบ และสถาบันการศึกษาชั้นสูง รวมทั้งชมรมวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณภาพการเรียนของผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่ต้องอาศัยการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นหลักสำคัญ

2.3 ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือไม่แตกต่างกัน และไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น บุคลากรทางการศึกษาส่วนมากยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดีพอ รวมทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงจัดให้เด็กเรียนรู้ในห้องเรียน และในโรงเรียนเท่านั้น ไม่มีการออกไปเรียนรู้จากชุมชนโดยตรง โรงเรียนแต่ละแห่งยังไม่มีการวิเคราะห์สภาพสังคม และความต้องการของท้องถิ่น ทั้งยังไม่มีการจัดทำระบบข้อมูลท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ สำหรับที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักสูตร และที่สำคัญยังไม่มีการนำเอาชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมวางแผนและพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูในการจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอน โดยชี้แนะแหล่งความรู้ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ตลอดจนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัจด์ อุทรานันท์ (2532 ก : 252-277) ที่กล่าวถึงบทบาทของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้คือ

2.3.1 นักวิชาการ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร และดำเนินการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ควรพัฒนาครูให้มีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและดำเนินการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร
นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนา
หลักสูตร และการบริการวัสดุหลักสูตร

2.3.2 ผู้บริหารโรงเรียน ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจน
บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน กระตุ้นและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
อย่างถูกต้อง และจัดสวัสดิการครูอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.3 ครูผู้สอน ในฐานะผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง ควรศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ
อย่างชัดเจน ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ทำการสอนให้มีประสิทธิภาพมาก
ที่สุดและแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมในการใช้หลักสูตร

3. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 จากผลการวิจัย พบว่า

3.1 ปัญหาภายในองค์กร คือ บุคลากรในสถานศึกษาขาดการอบรมเกี่ยวกับการ
พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษายังไม่มีความรู้
ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร บุคลากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอนยัง
ไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งขาดงบประมาณในการสนับสนุน
และระบบการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบยังไม่ชัดเจนในเรื่องของขั้นตอนและวิธีการจัดทำ
หลักสูตรท้องถิ่น ทำให้การพัฒนาหลักสูตรค่อนข้างล่าช้า ไม่เป็นเอกภาพ

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับ
การอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างจริงจัง ควรกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนัก
ถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น และวางแผนบริหารจัดการให้ตีมีประสิทธิภาพ และ
อบรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้รู้วิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มากกว่านี้

จากปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นสิ่งจำเป็น
อย่างยิ่ง ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมครูให้พร้อมทั้งในด้านความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทักษะในการใช้หลักสูตร และเจตคติอันพึงมีต่อหลักสูตร
ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สังก อุทรานันท์ (2532 ก : 252-277) ที่กล่าวไว้ว่า งานเตรียม
บุคลากร เป็นงานที่สำคัญมาก ก่อนที่จะนำหลักสูตรใดไปใช้ ควรจะได้มีการให้ความรู้ หรือ
ชี้แจงผู้ที่จะใช้หลักสูตรให้มีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวทางการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลตามหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น และผู้บริหารโรงเรียนควรจัดหาแหล่งวิชาการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และสะดวกแก่การใช้หลักสูตรมากที่สุด

3.2 ปัญหาจากภายนอกองค์กร คือ ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลในท้องถิ่น นั้น ๆ ไม่เห็นความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และไม่มียงบประมาณสนับสนุนวิทยากร หรือบุคคลภายนอก

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมและทำความเข้าใจกับชุมชนให้เข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรประชุม ปรึกษาหารือผู้นำชุมชน และคนในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น และควรมีงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากรที่มาให้ความรู้

จากปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่นให้แก่ชุมชนเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจ รวมทั้งเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้รู้ในชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม มีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 ควรจัดตั้งศูนย์พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม กำหนดแนวทางในการพัฒนา และเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 ควรพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

1.3 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.3 ควรทำการศึกษาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของท้องถิ่น

2.4 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของท้องถิ่น

2.5 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม